

Névtelen emberek a keresztt körül

Időpont: Nagypéntek, 1955. április 8.

Alapige: Zsoltár 22:17-20.

Mert ebek vettek körül engem, a gonoszok serege körülfogott; átlyukasztották kezeimet és lábaimat. Megszámlálhatnám minden csontomat, ők pedig csak néznek s bámulnak rám. Megosztznak ruháimon, és köntösömre sorsot vetnek. De te, Uram, ne légy messze tőlem; én erősségem, siess segítségemre.

A 22. zsoltár Dávid zsoltára. Az a történeti helyzet, melyben megszületett, ma már nem állapítható meg pontosan. Vannak, akik azzal az eseménnyel hozzák kapcsolatba, melyről I. Sámuel 23. fejezete beszél: Saul üldözi Dávidot. Dávid Máon pusztájában bujdosik embereivel. A helyzet nagyon válságos: Saul serege már körül is kerítette Dávidot és csapatát. Emberileg semmi remény. Dávid Istenhez kiált, s ekkor egy követ érkezik Saulhoz, mondván: Siess és jöjj! Mert a filiszteusok betörték az országba. Akkor megtérem Saul Dávid üldözéséből, és a filiszteusok ellen megy. Azért hívják – mondja a szent író – azt a hegyet a menekülés kősziklájának. /I. Sám. 23:25-28./ Ebbe a helyzetbe tényleg jól beleillik a zsoltár.

Ez a zsoltár azonban túlnő Dávid élményén. A 22. zsoltár nagypéntek zsoltára lett. Beletartozik a Krisztus szenvedéstörténetébe. Ennek a zsoltárnak első mondatát imádkozta Krisztus a kereszten, mikor felkiáltott: Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet?

Még ennél is több ez a zsoltár. Ez Krisztus szenvedés-zsoltára. Mikor Luther ennek a zsoltárnak magyarázatára készült, kenyeret és sőt vett magához, s bezárkózott a dolgozószobájába. Három napon át nem adott feleletet sem hívásra, sem zörgetésre. Végül is – rosszat sejtve – lakatost hívtak, s azzal nyitatták ki az ajtót. Luther egészen fel volt háborodva, hogy miért zavarják meg, s akkor mondotta erről a zsoltárról, hogy ez nemcsak prófécia, hanem valóságos nagypénteki történet, sőt még ennél is több: a Megváltó szenvedésének programja. Ebből a zsoltárból készült Krisztus nagypéntekre. Ebből olvasta ki, hogy mi vár reá. Hogy mennyit foglalkozhatott ezzel a zsoltárral, mutatja az is, hogy mikor a kereszten első versét elimádkozza, nem a biblia eredeti nyelvén idézi, hanem aram nyelven, otthon használt anyanyelvén.

Krisztus szenvedéséről szól ma is nekünk ez a zsoltár. Megdöbbenő, hogy nem a fizikai fájdalmak azok, amiket felpanaszol. Az emberek fájnak neki, s ezek az emberek nemcsak ebben a zsoltárban, hanem magában az evangéliumok történeti leírásában is névtelen emberek. Mintha ezzel is azt bizonyítaná a Szentlélek, hogy nagypéntekért, a kereszttért nem

lehet csupán egy pár, névvel megnevezhető embert felelőssé tenni, hanem ezért az egész emberiség, maga az ember ül a vádlottak padján.

Nézzük meg, kik ezek a névtelen emberek a keresztkörül!

1. Ott vannak a keresztkörül a kínzók. Így írja le őket a zsoltár: "Ebek vettek körül engem, a gonoszok serege körülfogott; átlukasztották kezeimet és lábaimat." Az ebek képét használja leírásukra. Ezek az ebek nem jól ápolt ölebek, nem okos vadászkutyák, sem hűséges házőrzők, hanem kelet kóbor kutyái, amik lomposan, éhesen, behorpadt hassal ott csatangolnak az utcákon, turkálnak a szemétben, s ide-oda rohanva keresnek valami enivalót. Olyanok ezek az emberek a keresztkörül, mint a vér és hulla után szaglászó kóbor kutyák csapata, mely azt sem tudja már megvárni, hogy meghaljon, hanem – amint ott szenved tehetetlenül – már most neki esik és kezdi marcangolni őt.

Azt is mondja róluk, hogy a gonoszok serege. Az eredeti szövegben az a szó, mit magyar bibliánk "sereg" szóval fordít, vallásos összejövetelet jelent. Ezek az emberek tehát kegyes gonoszok, vagy inkább gonosz kegyesek. Krisztusnak külön fájdalma, hogy őt a "vallásos" emberek juttatják keresztre.

Ma is vannak a keresztkörül, a szenvedő Krisztus körül ilyen kínzók. Fájdalmai ugyanis nem szűntek meg azzal, hogy meghalt és eltemettetett. Ma is fáj neki az ember bűne, gyötrődik a meg nem mentett lelkek miatt.

Ma is vannak, akik csúfolják, káromolják és üldözik. Ne felejtsük el, hogy az egyház Krisztus teste, s így mindaz, amit az egyháznak kell elszenvednie, az egyenesen testi fájdalom Krisztus számára.

S a kínzók között ma is ott vannak a kegyesek. Az áruló Júdás, a gyáván megtagadó Péter, az első üldözésre szétrebbenő és eltűnő tanítványok fajtája nem vezett ki ma sem. És ott vannak az öntelt vallásos emberek, akiket annyira elkápráztat saját jóságuk tudata és érdemeik sokasága, hogy nem tudnak mit kezdeni a kereszttel és a kegyelemmel, akiknek csak botrány a keresztről szóló beszéd. És ott vannak azok a kegyesek is, akik csalhatatlan igazhitűség birtokosainak képzelik magukat, s lenézik testvéreiket, szétmarcangolván Krisztus testének egységét.

Kérdezzük meg magunktól: Vajon nem vagyok-e én is ott a kínzók között?

2. Ott vannak a keresztkörül a báméskodók is. Így panaszkodik róluk a szenvedő Messiás: "Meggzámálhatnám minden csontomat, ők pedig csak néznek s bámulnak rám." /18. v./

A kínzók csapatánál sokkal nagyobb a báméskodók serege. Nem a kötelesség hajtotta őket, mint a poroszlókat, vagy az egyházi előjárókat, hanem csak úgy verődtek össze. Az egyik talán munkából jött, vagy munkába ment, s eltérítette útjától, magával sodorta a tömeg vonzása. A másik talán csak a nagy lármára jött ki házából, s meglátva a kivégzési menetet, kíváncsiságból csatlakozott hozzá. A harmadik talán csak céltalanul ödögött az utcán, s pusztán időtöltésből szórakozni ment a Golgothára. Odaérve sem csinálnak semmi rosszat. Nem állanak be a kínzók közé. Nem csúfolják és ingerlik Krisztust, csak néznek, bámulnak reá. De épp ez a tétlen nézelődés okoz fájdalmat és ad okot a panasznak.

Mindenki, aki bajba jutott, s báméskodó tömeg gyűlt össze körötte, tudja, mennyire bántja, bosszantja, ingerli a bajba jutott embert a kíváncsiak tömege. Az az érzésünk ilyenkor, hogy a nyomorúságunk szórakozás, látványosság, ingyen cirkusz mások számára, s ez fel tudja forralni a vérünket. A báméskodó tömegnek nincs egyetlen szánakozó érzése a nyomorult iránt, nincs egyetlen segítő mozdulata, legfeljebb tanácsa, az is inkább csak bántó bírálata, nagyképű, fölényes lenézése a saját erőlködésünknek.

Krisztusnak is ezért fáj a báméskodók báméskodása. A keresztre feszített ember fájdalmában minden porcikáját szinte külön érzi..., úgy érzi, hogy megszámlálhatná minden csontját, ezek pedig csak kíváncsiak, de részvétlenül néznek reá, mintha csak valami érdekes kísérlet lenne az, ami a kereszten történik.

Vajon nincsenek-e ma is ilyen báméskodók a kereszt körül? Hányan vannak, akik ma is csak úgy idesodródtak a templomba! Tulajdonképpen nincs semmi közük a Megfeszítettnek, nincs bennük semmi megrendülés, csak szemlélői a nagypénteki istentiszteletnek. Nem csinálnak semmi "rosszat", sőt jót cselekszenek, mikor eljönnek a templomba, de az a baj, hogy itt azután nem történik velük s bennük semmi. A báméskodók előtt lezajolhatik a világ legnagyobb tragédiája, végbemehet a váltság nagy ténye, semmi nyoma mindennek bennük. Üresen jöttek, üresen mennek.

3. Ott vannak a kereszt körül a haszonlesők is. Így panaszkodik róluk a szenvedő Messiás: "Megosztoznak ruháimon, és köntösömre sorsot vetnek." /19. v./

Keleti szokás szerint a kivégzett személy ruhája a kivégzést végrehajtó hóhérok tulajdonába ment át, Krisztus hóhérainak tehát joguk volt arra, hogy Krisztus ruháira jogot formáljanak. A fájdalmas az volt, hogy mindezzel nem tudták bevárni, míg Krisztus meghal. A ruha gazdája még él, ha a halállal viaskodik is a kereszten, de ők már gazdátlanok tekintik a ruhát, s a kereszt tövében elkezdnek rajta osztozkodni. Ez bizonyosan nem megy hangosabb szóváltás nélkül. Az egyiknek ez kell, a másiknak amaz, míg végre egyezsége jutnak. A

varratlan köntöst sajnálják elszabdálni, s ezért arra sorsot vetnek, kockát dobnak, hogy kié legyen. Krisztusnak mindezt látni és hallani kellett. Olyan volt ez a számára, mintha az örökhagyó a halálos ágyán végig volna kénytelen hallgatni, hogy az örökösök már mint vitatkoznak a hagyatékról, holott még él a tulajdonos. Önző, sóvár emberek a kereszt tövében. Fölöttük vonaglik Isten Fia, a világ Megváltója, csöpög belől a büntörlő vér, talán rá is csöppen a kezük fejére, de ők ügyet sem vetnek reá, szórakozott mozdulattal beletörlik talán a ruhájukba. Őket csak a haszon érdekli. Krisztus nekik nem kell, csak az, ami a Krisztusé. Krisztust magát megvetik, de ajándékán mohón osztozkodnak.

Ma is hány ilyen haszonleső van a kereszt alatt! A felkínált kegyelem nem kell nekik, de jóízűen élnek ebből a kegyelemből. Krisztus szeretete nem kell nekik, de azt a humanizmust, emberiséget, amit Krisztus szeretete hozott erre a világra, készséggel élvezik. Az egyház maga, mint Krisztus teste, nem kell nekik, de azt jó néven vennék, sőt elvárják, hogy az egyház támogassa őket boldogulásukban.

De hát hol van a kereszt körül Isten? Ez a nagy kérdés foglalkoztatja a szenvedő Messiást is, mikor felkiált: "De, te Uram, ne légy messze tőlem; én erősségem, siess segítségemre!" /20. v./ Isten épp abban van, hogy messze van a kereszttől, elhagyta a Fiát, mert rárakta e világ minden bűnét, s mindezt most benne kárhoztatja. Isten akkor lépett legközelebb az emberhez, mikor messze távozott a Fiától. Akkor szabadított meg minket, mikor nem szabadította meg Őt. Akkor lett irgalmas hozzánk, mikor irgalmatlan volt a Fiához. Óh, boruljunk le a kereszt előtt, s imádjuk a Megfeszítettet, ki mindezt vállalta miértünk és helyettünk! Ámen.